

ИЗВЕШТАЈ

О РЕЗУЛТАТИМА ПРИМЕНЕ РЕЗОЛУЦИЈЕ 1325 САВЕТА БЕЗБЕДНОСТИ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА – ЖЕНЕ, МИР И БЕЗБЕДНОСТ У МИНИСТАРСТВУ ОДБРАНЕ И ВОЈСЦИ СРБИЈЕ У 2016. ГОДИНИ

Извештај о резултатима примене Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Министарству одбране и Војсци Србије (у даљем тексту: МО и ВС) у 2016. години израђен је на основу извештаја организационих јединица МО и ВС и родне анализе коју је реализовала Аналитичка група МО и ВС за анализу спровођења Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији 2010-2015 (у даљем тексту: Аналитичка група МО и ВС), која је наставила са редовним активностима и у 2016. години, до усвајања новог Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији (у даљем тексту: НАП).

У складу са препоруком Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности извештаји о примени Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност се, почев од 2013. године, објављују на сајту Министарства одбране и доступни су на увид широј јавности, укључујући и организације цивилног друштва и медије.

Извештај садржи следеће целине:

- 1) **Нови национални акциони план** – пружање стручне и административно-техничке подршке Министарства одбране Радној групи Владе у изради новог плана;
- 2) **Институције** – активности институционалних тела и механизма за спровођење НАП-а за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији;
- 3) **Заступљеност** – повећање заступљености жена у МО и ВС и њиховог утицаја на питања која се односе на мир и безбедност;
- 4) **Одлучивање** – повећање учешћа и утицаја жена на одлучивање у МО и ВС;
- 5) **Укључивање** – повећање учешћа жена у међународној сарадњи, решавању конфликта, постконфликтних ситуација и веће учешће жена у мултинационалним операцијама;
- 6) **Заштита** – коришћење инструмената правне заштите жена;
- 7) **Едукација** – образовање и усавршавање припадника МО и ВС у духу Резолуције 1325 СБ УН;
- 8) **Медији** – пружање медијске подршке циљевима НАП-а.

Средства за реализацију активности Министарства одбране предвиђених за спровођење Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 (2016-2020) за 2016. годину правремено су планирана и обезбеђена у буџету Републике Србије на разделу 18 - Министарство одбране, програм 1703 – Операције и функционисање МО и ВС, функција 210 – Војна одбрана, програмска активност/пројекат 0001 – функционисање МО и ВС, у износу од 1.000.000,00 динара. С обзиром на то да наведени план није усвојен до краја 2016. године, за реализацију ванпланских активности које се односе на примену Резолуције 1325 СБ УН у МО и ВС, закључно са 31. децембром 2016. године, укупно је утрошено **52.374,00 динара**.

Резултати родне анализе, спроведене од стране Аналитичке групе МО и ВС у мају и у децембру 2016. године, показују да је током 2016. године, у односу на показатеље у 2015. години, у МО и ВС дошло до повећања укупне заступљености жена у МО и ВС у односу на укупан број запослених за **0,19%**. Наведено повећање заступљености жена остварено је у категоријама официра, подофицира и цивилних лица, уз истовремено благо смањење њихове заступљености у категорији професионалних војника.

Подаци родне анализе показују и да је заступљеност жена на руководећим/командним позицијама у МО и ВС у 2016. години (18,15%) већа за **0,75%** у односу на показатеље о заступљености жена у одлучивању у МО и ВС у 2015. години (17,40%). Као и у претходној години, највише жена заступљено је на руководећим позицијама средњег ранга у категорији цивилних лица, док се на највишој руководећој позицији у МО и ВС налази жена која је именована за обављање дужности в. д. помоћника министра за буџет и финансије.

1. НОВИ НАЦИОНАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН – пружање стручне и административно-техничке подршке Министарства одбране Радној групи Владе у изради новог плана

На предлог Министарства одбране, Влада Републике Србије донела је Одлуку 05 број 02-13886/2015 од 25. децембра 2015. године о образовању Радне групе за израду Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији (2016-2020), која је објављена у „Службеном гласнику РС“ бр. 109/15 (у даљем тексту: Радна група Владе). Стога се спровођење активности из надлежности МО и ВС на примени Резолуције 1325 СБ УН – Жене, мир и безбедност у МО и ВС у 2016. години тежишно односило на пружање стручне и административно-техничке подршке Радној групи Владе у изради новог НАП-а.

Значајно је истаћи да су у изради другог по реду плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији, као чланови Радне групе Владе, равноправно учествовали представници/представнице органа државне управе (међу којима и четири припаднице МО и ВС), као и представници/представнице локалне самоуправе, академске заједнице, организација цивилног друштва и независни експерти и експерткиње.

Радну групу Владе је чинило укупно 31 лице, при чему је за председника именован државни секретар у Министарству омладине и спорта, заменица председника је именована из Сталне конференције градова и општина Србије (у даљем тексту: СКГО), а координаторка израде НАП-а именована је из састава Министарства одбране.

Израда тог документа била је веома комплексна и захтевала је усклађивање ставова и интереса великог броја актера, с обзиром на то да је кључна оријентација била на **локализацији** примене Резолуције 1325 СБ УН у Републици Србији и на већој укључености организација цивилног друштва, што представља значајан допринос даљој демократизацији друштва.

Нацрт овог документа је израђен на основу Идејне скице и Динамичког плана, по утврђеној методологији за израду планских докумената Републичког секретаријата за јавне политике, у оквиру четири радионице подгрупа Радне групе Владе, које су реализоване у периоду од јануара до априла 2016. године, од којих су две организоване од стране Министарства одбране уз подршку СКГО, а две уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији.

Национални акциони план садржи укупно 47 активности, структурираних у пет поглавља која се односе на: (1) актере; (2) превенцију; (3) учествовање; (4) заштиту и (5) опоравак. Нови документ предвиђа образовање Оперативног тела, коме ће убудуће подршку

пружати Координационо тело за родну равноправност, као и успостављање механизма контакт-особа за НАП у јединицама локалне самоуправе у Републици Србији. Очекивани број актера који ће бити укључени у спровођење НАП-а биће десет пута већи (тј. 300), него у претходном петогодишњем периоду, уз постојање и знатно већег броја индикатора за праћење реализације циљева и активности предвиђених НАП-ом.

Значајно је истаћи да је у свим фазама израде нацрта тог документа консултована шира јавност о његовом садржају, па је Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом, учи израде плана, почев од 18. до 26. фебруара 2016. године, објавила јавни позив и организовала електронске консултације о будућем садржају тог документа, а у периоду од 26. априла до 10. јуна 2016. године, Нацрт НАП-а је био објављен на сајту Министарства одбране и Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом са обрасцем за достављање примедба и сугестија свих заинтересованих лица.

Поред тога, Министарство одбране, Министарство омладине и спорта, Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом и СКГО, уз значајну подршку Мисије ОЕБС у Србији организовали су јавне консултације о Нацрту НАП-а са представницима органа државне управе и локалне самоуправе, академске заједнице, организација цивилног друштва и медија и других институција на локалном нивоу. Тачније, консултације су реализоване у мају и јуну 2016. године у шест градова у Републици Србији и то: Нишу, Врању, Новом Пазару, Крушевцу, Новом Саду и Београду, уз учешће, поред чланова и чланица Радне групе Владе и укупно 367 лица, од којих 112 представника организација цивилног друштва.

У свим градовима у којима су реализоване јавне консултације обезбеђено је активно учешће припадника МО и ВС, Министарства унутрашњих послова, Управе за извршење кривичних санкција Министарства правде, Управе царине Министарства финансија, Безбедносно-информативне агенције, Републичког завода за статистику, локалних савета за безбедност и савета за родну равноправност, центара за социјални рад, здравствених и образовних институција, као и представника Канцеларије повереника за заштиту равноправности. На јавним консултацијама одржаним у Београду 10. јуна 2016. године, скуп су, у име организатора, отворили министар одбране, председник Радне групе из Министарства омладине и спорта и заменик шефа Мисије ОЕБС у Србији, уз учешће и других еминентних излагача из јавног политичког живота и дипломатског кора у Републици Србији. Извештај о јавним консултацијама о Нацрту НАП-а са ОЦД је, у складу са надлежношћу, израдила Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом и 20.07.2017. године поставила га на свој сајт, на увид широј јавности.

Након сваке од наведених фаза јавних консултација, Радна група Владе је вршила измене и допуне садржаја документа, које су верификоване на укупно четири седнице те групе одржане у Влади, уз стручну и административно-техничку подршку Министарства одбране. Руководство Радне групе Владе, као и подгрупа у оквиру те групе, реализовали су и више састанака ради ефикасног решавања стручних и оперативних питања која су се наметала у изради документа, од којих је већина реализована у Министарству одбране и Министарству омладине и спорта.

Неопходна усаглашавања са органима државне управе о Предлогу НАП-а извршена су након политичких избора у Србији, у периоду 12. септембра до 15. децембра 2016. године, када се очекивало и усвајање тог документа. Међутим, због једног броја неисправно попуњених Образаца ПФЕ са планираним финансијским средствима носилаца и партнера активности садржаних у НАП-у из органа државне управе, настављена су усаглашавања са Министарством финансија у периоду јануар-март 2017. године, те се након тог периода може очекивати разматрање и усвајање НАП-а (2017-2020) на седници Владе.

2. ИНСТИТУЦИЈЕ – формирање и функционисање институционалних тела и механизма родне равноправности за спровођење НАП-а из надлежности МО и ВС

Током 2016. године, реализовано је редовно функционисање институционалних тела и механизма успостављених претходним НАП-ом. На захтев министра одбране, институционална тела и механизми за родну равноправност у МО и ВС наставили су са реализацијом предвиђених задатака и у тој години, до усвајања новог плана.

Политички савет Владе за спровођење НАП-а (у даљем тексту: Политички савет) као највише тело које је формирано на основу *Закључка за образовање институционалних тела Владе Републике Србије 05 Број: 02-77706/2011 од 13. октобра 2011. године*, наставило је своје активности и у 2016. години. Стручну и административно-техничку подршку раду тог тела пружа Министарство одбране. На основу *Закључка Владе 05 Број: 02-14206/2015 од 30. децембра 2015. године о измени Закључка о образовању Политичког савета за спровођење НАП-а*, у састав тог тела ушли су представници свих министарстава у Влади ранга државних секретара и помоћника министара, затим руководиоци четири канцеларије Владе, Републичког завода за статистику и БИА, именована је секретарка Политичког савета из Управе за стратегијско планирање СПО МО и одређено је да председник тог тела буде министар одбране.

Политички савет је у 2016. години одржао укупно три седнице у Влади, које су реализоване: 29. јануара, 28. марта и 10. маја 2016. године. Поред тога, председник Политичког савета учествовао је у бројним активностима домаће и међународне сарадње, тј. на састанцима, конференцијама и сл. и представницима медијима говорио о искуствима из примене Резолуције 1325 СБ УН у Републици Србији.

Важно је навести да је Политички савет Владе израдио *Смернице за израду Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији (2016-2020)*, које је Министарство одбране доставило Радној групи Владе за израду НАП-а на даљу надлежност, у јануару 2016. године. У наведеним Смерницама је наглашена потреба да у новом документу буду заступљена сва четири „стуба“ Резолуције 1325 СБ УН и то: (1) превенција; (2) учествовање; (3) заштита и (4) опоравак, те да тежиште у спровођењу новог НАП-а треба да буде на локалном нивоу, уз веће учешће организација цивилног друштва. Радна група Владе је у потпуности уважила те смернице у изради новог плана.

Израђен је веома обиман и садржајан *Извештај Политичког савета Владе о спровођењу Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији (2010-2015) у 2015. години*, који је након усаглашавања органа државне управе и попуњавања Образаца ПФЕ, усвојен Закључком Владе 05 број 337-12567/2016 од 29. децембра 2016. године и постављен на сајт Министарства одбране на увид широј јавности.

Аналитичка група МО и ВС за анализу спровођења НАП-а реализовала је све планиране активности из своје надлежности у 2016. години. Она је од свог оснивања 2011. године, до краја 2016. године, реализовала укупно 21 састанак, од којих у 2016. години један састанак у пленуму, 20. маја 2016. године у Управи за стратегијско планирање СПО, као и више састанака подгрупа (секција) које делују у оквиру поменуте групе, а коју чини 25 лица из 18 организацијских јединица МО и ВС.

У периоду април-мај и октобар-децембар 2016. године, спроведена је родна анализа чији су резултати садржани у овом извештају. Као и у претходном периоду, извештаји Аналитичке групе МО и ВС о спровођењу НАП-а израђивани су шестомесечно, подношени надлежним руководиоцима у Министарству одбране и постављени на сајт Министарства одбране, на увид јавности.

Поред наведеног, чланови и чланице Аналитичке групе МО и ВС, у сарадњи са Одељењем за психолошку делатност Сектора за људске ресурсе су, 28. јануара 2016. године у Управи за стратегијско планирање СПО, реализовали испитивања у две фокус групе професионалних војних лица (у даљем тексту: ПВЛ) из прве генерације кадета и кадеткиња уписаних на Војну академију СЈР, школске 2007/2008. године и промовисаних у официре 2012. године. Циљ испитивања био је да се утврде сличности и разлике, по полу, у обављању војне професије и утврди да ли у МО и ВС има дискриминације по основу пола, односно да се сагледају могућности за унапређење положаја запослених у МО и ВС и предложи менаџменту Министарства одбране конкретне мере ради њихове примене. Резултати испитивања су показали да нема дискриминације по основу пола у категорији ПВЛ којој припадају испитаници, али да постоје извесне разлике, по основу пола, које треба уважити у изради професионалних стандарда. Обе фокус групе, сачињене од по 10 официра и 10 официрки исказале су незадовољство постојећим материјалним статусом и зарадама ПВЛ које су на нивоу просечних примања у Републици Србији, имајући у виду степен њиховог образовања (ВСС) и захтеве за сталним усавршавањем у служби. Такође, испитаници у групи официра нису у потпуности задовољни постојећим социјалним обезбеђењем њихових породица, поготово они који се налазе у јединицама које подразумевају додатно напрезање и високи степен одговорности за животе запослених и за поверену технику и наоружање, или ако су ангажовани у мултинационалним операцијама.

Закључци који се намећу из резултата испитивања у фокус групама показали су да је то веома користна техника за даљи рад Аналитичке групе МО и ВС и да је потребно, у односу на групу испитаника у прве две фокус групе, у наредном периоду техником испитивања обухватити лица са дужим радним стажом у МО и ВС и то из категорије ПВЛ и цивилних лица (у даљем тексту: ЦЛ). Затим, потребно је **унапредити материјални статус запослених у МО и ВС и разрадити програме подршке запосленима**, који подразумевају мере за боље усклађивање приватног и пословног живота (нпр. увођење тзв. клизног радног времена, увођење СОС телефона за запослене, изградња вртића за децу запослених и сл.).

У извештајном периоду, израђена су и два шестомесечна извештаја о раду Аналитичке групе МО и ВС, затим Годишњи извештај о спровођењу НАП-а из надлежности МО и ВС у 2015. години, који је поднет на одобрење министру одбране, као и Извештај Политичког савета о спровођењу НАП-а за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији (2010-2015) у 2015. години.

На основу *Закључка Владе 05 број 02-2309/15* од 5. марта 2015. године, руководилац Аналитичке групе МО и ВС из Управе за стратегијско планирање СПО именована је за секретарку Политичког савета. Такође, на основу пређашњег искуства у изради НАП-а, она је, Одлуком Владе 05 број 02-13886/2015 од 25. децембра 2015. године, именована за координаторку израде новог НАП-а. С обзиром на то да у 2016. години није формиран Радни тим МО и ВС за пружање стручне и административно-техничке подршке изради НАП-а, координаторка израде НАП-а је, већим делом, преузела на себе тај задатак и ангажовала се у изради стручних мишљења на *Предлог закона о родној равноправности*, изради прилога Министарства одбране за Извештај Републике Србије за Универзални периодични преглед Савета за људска права Уједињених нација о спровођењу Конвенције о забрани дискриминације жена (CEDAW/C/SRB/2-3, број 27), научно-истраживачком раду у области родне равноправности и у едукацији запослених на ову тему.

Овлашћено лице за обављање послова саветнице за родну равноправност министра одбране учествовала је, у 2016. години, у раду Радне групе Владе за израду НАП-а, затим у изради студије Института за стратегијска истраживања СПО, под називом: „*Родни аспект у војној професији - процена ефеката спровођења реформе система одбране у области родне равноправности*“, израђене у оквиру пројекта тог института под називом:

„Родни аспект у војној професији“, који је окончан у 2016. години. Такође, у оквиру наведеног пројекта, објављен је зборник апстраката и тематски зборник радова са међународне конференције, под називом: *Gender equality in defence system – accomplishments and trends*, чији је уредник била директорка Института за стратегијска истраживања СПО.

Овлашћено лице за обављање послова саветнице за родну равноправност министра одбране у 2016. години учествовала је у раду *Четврте националне конференцији Женске парламентарне мреже*, која је реализована 4. новембра 2016. године у Дому Народне скупштине Републике Србије, као и у представљању резултата квалитативног истраживања у оквиру пројекта „*Поседовање оружја и људска (не)безбедност – утицај на младе и жене*“ у Центру за истраживање јавних политика, 14. новембра 2016. године.

Поред тога, учествовала је на конференцији под називом: „*Свеобухватан приступ борби против насиља према женама*“, реализованој у организацији Заштитника грађана, 25. новембра 2016. године и, са саопштењем, на Седмој годишњој конференцији Виктимолошког друштва Србије, 24. и 25. новембра 2016. године, на тему: „*Примена локалног власништва: од виктимизације до оснаживања жена*“.

Као и у претходном периоду, овлашћено лице за обављање послова саветнице за родну равноправност министра одбране је, и у 2016. години, по позиву, присуствовала састанку Аналитичке групе МО и ВС.

Саветник/саветница за род у цивилним и војним мисијама је механизам предвиђен НАП-ом ради увођења родне перспективе приликом учешћа националних војних и цивилних састава у мултинационалним операцијама (у даљем тексту: МнОп). Ради успостављања овог механизма, у складу са међународним стандардима и искуствима, од 2011. до 2014. године, организована су четири курса за родне саветнике/саветнице команданата националних контингената у МнОп у Центру за мировне операције Здружене оперативне команде Генералштаба Војске Србије (у даљем тексту: Центар за мировне операције ЗОК ГШ ВС). Са укупно 120 лица обучених из МО и ВС, Министарства унутрашњих послова и са цивилних факултета у Републици Србији, оцењено је 2015. године да је достигнут оптимум и у 2016. години нису организоване даље обуке за ову дужност.

Механизам „особа од поверења“ успостављен је у МО и ВС на основу *Инструкције о избору и функцији „особе од поверења“*, коју је донео министар одбране 21. новембра 2013. године. Тај механизам чини укупно 630 лица, тј. 210 „особа од поверења“ и 420 њихових заменика и заменица, који су изабрани тајним гласањем свих запослених у организационим јединицама МО и ВС.

У Министарству одбране је, током 2016. године, настављена едукација „особа од поверења“ у организацији Института за стратегијска истраживања Сектора за политику одбране МО, уз коришћење *Приручника за обуке у области родне равноправности у МО и ВС*. Тематске целине на обуци обухватиле су следеће садржаје: дефиницију пола, рода и родних улога; родне стереотипе и предрасуде; дефиницију дискриминације; антидискриминациони законски оквир у Републици Србији; родну равноправност у реформи сектора безбедности; објашњење садржаја Резолуције 1325 СБ УН – Жене, мир и безбедност; упознавање са садржајем НАП-а; као и практичне примере интегрисања родне перспективе у свакодневни рад у систему одбране.

Механизам родно одговорног буџетирања предвиђен је за успостављање НАП-ом при надлежним министарствима, односно управама и агенцијама у Републици Србији, ради примене стандарда Европске уније у родним политикама у пракси, како би се унапредила политика родне равноправности и елиминисала неравноправност и дискриминација жена.

Министарство одбране је тај механизам успоставило 2012. године и даље га унапређивало током наредних година.

Поред тога, *Инструкцијом за обуку запослених у Министарству одбране и Војсци Србије у 2016. години*, тема родно одговорног буџетирања уврштена је у планове едукације свих запослених у МО и ВС.

Треба истаћи да је Координационо тело за родну равноправност Владе *Стратегијом за родну равноправност 2016-2020* и *Планом активности за спровођење Стратегије за родну равноправност 2016-2020*, предвидело уградњу родно одговорног буџетирања у политике и праксе свих државних институција у 2016. години. Стога су обуке за успостављање тог механизма у органима државне управе у организацији Координационог тела за родну равноправност и Министарства финансија и уз подршку Агенције Уједињених нација за родну равноправност и оснаживање жена (у даљем тексту: UN Women), завршила три лица из састава Сектора за буџет и финансије (даљем тексту: СБиФ) и једно лице из Одељења за ППБИ Сектора за политику одбране, а у СБиФ је формиран трочлани тим за израду Програмског буџета са родном компонентом. Поред тога, у организацији СБиФ и Војне академије реализован је, 18.04.2016. године, „Курс за јавне финансије у систему одбране“.

Наиме, на основу члана 28. став 6. *Закона о буџетском систему* („Сл. гласник РС“, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 – испр., 108/13, 142/14, 68/15 – др. закон, 103/15 и 99/16) одређена је обавеза да се приликом припреме програмског модела буџета дефинишу родно одговорни циљеви, родни индикатори учинка, исхода и резултата, којима се приказују планирани очекивани доприноси програма, програмске активности или пројекта остваривања родне равноправности. Сходно одредбама члана 16. став 2. *Закона о изменама и допунама Закона о буџетском систему* („Сл. гласник РС“, број 103/15), Министарство финансија је 31. марта 2016. године донело ***План увођења родно одговорног буџетирања у поступку припреме и доношења буџета Републике Србије за 2017. годину***. Наведеним Планом, који је објављен на интернет страници Министарства финансија, предвиђено је да 28 корисника буџетских средстава, међу којима је и Министарство одбране, у поступку припреме и доношења буџета за 2017. годину ураде родну анализу расхода и издатака за 2016. годину и формулишу, у оквиру једног или више програма или програмских активности, најмање један циљ и одговарајуће индикаторе који адекватно мере допринос циља унапређењу равноправности између жена и мушкараца, тако да сви индикатори који се односе на лица буду разврстани по полу. У складу са захтевом Координационог тима за родну равноправност Владе Републике Србије од 21. априла 2016. године, у Министарству одбране, од едукованих лица из састава СБиФ формиран је трочлани Тим за родно одговорно буџетирање, који је израдио *Предлог структуре програмског модела буџета Министарства одбране за период од 2017. до 2019. године*. Наведени предлог, у коме су дефинисани родно одговорни циљеви и родни индикатори, којима се приказују планирани очекивани доприноси програма и програмских активности остваривању родне равноправности, је, након усаглашавања са организационим јединицама МО и ВС, уграђен у *Финансијски план Министарства одбране за 2017. годину, са пројекцијом за 2018. и 2019. годину*. Родна компонента по предложеној структури је садржана по следећем:

- на нивоу програма „Операције и функционисање МО и ВС“ у оквиру циља 1 код индикатора број 4: „Реализација активности предвиђених Планом активности МО и ВС за спровођење Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 СБ УН – Жене, мир и безбедност у Републици Србији (2016-2020)“;
- на нивоу програмске активности „Функционисање МО и ВС“ у оквиру циља 5: „Унапређена је улога жена у Министарству одбране и Војсци Србије“, са три припадајућа индикатора, која обухватају заступљеност жена у МО и ВС, учешће жена

на руководећим/командним позицијама и учешће жена на свим нивоима образовања и усавршавања у МО и ВС и

- на нивоу програмске активности „Мултинационалне операције“ у оквиру циља 1. код индикатора број 2: „Учешће жена у мултинационалним операцијама“.

Независни мониторинг над спровођењем НАП-а су у 2016. години спроводили: Повереник за заштиту равноправности, Заштитник грађана, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, представници организација цивилног друштва, представници академске заједнице и медији.

Значајно је напоменути да је већина тих активности реализована посредством Управе за стратегијско планирање СПО и Управе за односе са јавношћу, док према извештају Одељење за цивилно-војну сарадњу (Ј-9) Генералштаба Војске Србије, наведено одељење није имало активности сарадње у 2016. години са организацијама цивилног друштва и органима локалне самоуправе које су се односиле на родну равноправност.

3. ЗАСТУПЉЕНОСТ - повећање заступљености жена у МО и ВС и њиховог утицаја на питања која се односе на мир и безбедност

Резултати родне анализе, спроведене од стране Аналитичке групе МО и ВС у мају и у децембру 2016. године, показују да је, током 2016. године у односу на 2015. годину, у МО и ВС дошло до повећања укупне заступљености жена у МО и ВС у односу на укупан број запослених за **0,19%**, имајући у виду да је, према подацима од 31. децембра 2016. године заступљеност жена у МО и ВС износила 19,90%, а 30. септембра 2015. године је износила 19,71%, у односу на укупан број запослених у МО и ВС.

До повећања заступљености жена дошло је, пре свега, у категоријама официра (са 0,781% жена официра у септембру 2015. године на 0,99% у децембру 2016. године), затим подофицира (са 0,16% у 2015. години на 0,33% у децембру 2016. године) и у категорији ЦЈ (са 15,53% жена ЦЈ у септембру 2015. године на 15,57% у децембру 2016. године), као и до благог смањења жена у категорији професионалних војника (са 3,24% у септембру 2015. године на 3,01% у децембру 2016. године).

Наведено укупно повећање заступљености жена у МО и ВС је последица повећања пријема девојака/жена на школовање у Војну гимназију, средње војне школе, Војну академију Универзитета одбране, Медицински факултет ВМА Универзитета одбране и њиховог произвођења у подофицире и официре, односно пријема ЦЈ у службу у МО и ВС.

У протеклом периоду, током 2016. године, ради повећања заступљености жена из надлежности Управе за људске ресурсе (Ј-1) ГШ ВС, предузете су следеће мере: (1) реализован је пријем у службу у Војску Србије официра женског пола након завршетка Војне академије у септембру 2016. године, (2) реализован је пријем подофицира женског пола у службу у Војску Србије, након завршетка Основног курса за подофицире у октобру 2016. године; (3) реализован је пријем професионалних војника (у даљем тексту: ПВ) женског пола, у складу са одобреним пријемом ПВ, односно Планом попуње за 2016. годину; (4) интерним конкурсима из претходних година реализован је пријем ЦЈ женског пола; (5) настављено је упућивање припадника ВС женског пола на школовање и усавршавање у складу са потребама организацијским јединицама Генералштаба ВС, КОН и Гарде.

Важно је истаћи да смањењу заступљености жена у наведеној категорији професионалних војника није претходило отпуштање запослених жена, већ промена радног места, тј. напуштање МО и ВС ради налажења боље плаћених радних места са могућношћу за напредовање, изван система одбране. Илустрације ради, просечна зарада запослених у МО и ВС, са пресеком 31. децембра 2016. године износила је 46.523,00 динара нето, односно

64.713,14 динара бруто. Од наведеног износа, просечна зарада ПВЛ, износила је 48.237,01 динара нето, односно 67.159,46 динара бруто; за цивилна лица (ЦЛ) је износила 42.154,16 динара нето, односно 58.474,75 динара бруто.

Ови и други разлози, утицали су на то да је прилив жена у МО и ВС, у периоду јул-децембар 2016. године био мањи у односу на одлив. Тачније прилив жена у МО и ВС, на основу конкурса, у наведеном периоду је износио **154** лица, од којих на неодређено време 94, а на одређено време 60 лица. У истом периоду, МО и ВС је напустило **195** запослених жена, од којих 53 ПВЛ и 142 ЦЛ. Највећи број њих је споразумно раскинуло радни однос (85), а затим због стицања услова за пензију (57), због истека уговора (31), смрти (8) и због губљења радне способности (14), док ни једна жена није напустила МО и ВС због дисциплинских и др. прекршаја или због укидања радног места, тј. отказа.

На основним студијама у Војној академији у школској 2016/2017 укупно је 107 кадеткиња. У односу на укупан број кадета – 567 оне представљају 19,2 %. У најстаријој 138. класи је 29, у 139. класи је 21, а у 140. класи 28 кадеткиња. У 141. класи, која је уписана у Војну академију школске 2016/2017 године, проценат девојака је поново висок – 25%, иако велики број уписаних чине матуранти Војне гимназије међу којима још увек нема девојака. Најмањи проценат девојака је у 139. класи, која је иначе уписивала мањи број кадета и највећи проценат свршених ученика Војне гимназије. Број уписаних девојака зависиће и даље од броја студената на појединим студијским програмима, што је усклађено са потребама Војске Србије за официрима одређених родова и служби, односно од заинтересованости девојака за те студијске програме.

Војна гимназија у трећем разреду има 30 девојака или 36%, у другом 21 или 23% и у првом разреду 43 или 35%.

На каријерним усавршавањима у новим класама нема жена.

У септембарској партији Класе слушалаца резервних официра од 35 полазника три, односно 8,5% су девојке и то две у АРЈ ПВД и једна у инжењерији. Успех девојака у септембарској партији је изнад просека, односно средња оцена које су оствариле је од 8,67 до 9,27, док је средња оцена партије 8,53. У претходној партији, која је завршила своју обуку у септембру, једна од две девојке у партији, на интендантском смеру, била је друга у рангу, са просечном оценом 9,72. Број девојака на КСРО-у условљен је њиховим интересовањима, али пре свега атрактивношћу родова и служби на који се полазници пријављују у појединој партији.

Заступљеност жена на Медицинском факултету Војномедицинске академије Универзитета одбране, по класама, је следећа: III класа – школска 2011/2012: 25 кадета, 14 жена (56,00%), 11 мушкараца; IV класа – школска 2012/2013: 32 кадета, 21 жена (65,62%), 11 мушкараца; V класа – школска 2013/2014: 29 кадета, 22 жена (75,86%), 7 мушкараца, од тога 3 страна кадета (Република Намибија) 2 жене (67%), 1 мушкарац; VI класа – школска 2014/2015: 26 кадета, 16 жена (61,53%), 10 мушкараца; VII класа – школска 2015/2016: 25 кадета, 18 жена (75,00%), 6 мушкараца и VIII класа – школска 2016/2017: 25 кадета, 13 жена (52,00%), 12 мушкараца.

Иначе, Војномедицинска академија важи за средину у МО и ВС у којој међу запосленима има највише жена, односно у 2016. години је било укупно 66% жена (1653 жена и 834 мушкараца) у односу на укупан број запослених у тој институцији.

4. ОДЛУЧИВАЊЕ – повећање учешћа и утицаја жена на одлучивање у МО и ВС

Подаци родне анализе, из 2016. године, показују да је заступљеност жена на руководећим/командним позицијама у МО и ВС у тој години износила **18,15%** у односу на укупан број жена запослених у МО и ВС, од тога највише на средњим руководећим позицијама. Као и у претходној години, на највишој руководећој позицији у МО и ВС

налази се жена именована за обављање дужности в. д. помоћника министра за буџет и финансије, која и руководи Сектором за буџет и финансије МО, у којем се жене налазе на још 9 руководећих позиција средњег и нижег нивоа.

У односу на показатеље из 2015. године, када је заступљеност жена у одлучивању износила 17,40%, у 2016. години је у МО и ВС дошло до повећања укупне заступљености жена у одлучивању за 0,75% у односу на укупан број запослених жена у МО и ВС.

Чињеница да је учешће жена на нижим руководећим/командним дужностима веће него на вишим, указује на то да ће временом овај број расти, по мери стицања услова кандидаткиња за постављења на руководеће/командне дужности.

Жене запослене у МО и ВС под једнаким законским условима као и мушкарци имају право да конкуришу за рад у војнодипломатским мисијама у иностранству, као и да буду ангажоване на свим дужностима у МнОп. У 2016. години није било жена из МО и ВС на војнодипломатским дужностима у иностранству.

5. УКЉУЧИВАЊЕ – повећање учешћа жена у међународној сарадњи, решавању конфликта, постконфликтних ситуација и веће учешће жена у мултинационалним операцијама

Припадници МО и ВС, током 2016. године, учествовали су у више домаћих и међународних активности, реализованих у земљи и иностранству, са циљем представљања резултата спровођења НАП-а (2010-2015) и информисања јавности о току израде и решењима које садржи нови акциони план. Такође, организовано је и више састанака, курсева, радионица и сл. са представницима међународних организација у Републици Србији. Примера ради, министар одбране, који је и председник Политичког савета, у јануару 2016. године је са представницима Мисије ОЕБС-а у Србији, као и са руководством СКГО реализовао два састанка ради стварања оптималних услова за израду новог НАП-а, чији је овлашћени предлагач Министарство одбране.

Током 2016. године реализовано је укупно седам радних састанака са представницима Мисије ОЕБС у Србији у вези израде НАП-а и организације јавних консултација, као и једна стручна посета. Тачније, на основу позива Мисије ОЕБС у Србији, реализовано је учешће два представника Министарства одбране Републике Србије на Међународној конференцији под називом „*Случај инклузивног мира и безбедности: како убрзати примену Резолуције 1325 СБ УН*“, 18. новембра 2016. године у Берлину (СР Немачка), коју су организовали Савезно министарство спољних послова и Министарство за породицу, старе особе, жене и омладину Немачке, приликом које су сагледана страна искуства и добре праксе у примени поменуте резолуције.

У 2016. години су два лица, и то из Управе за стратегијско планирање СПО МО и из Управе за традицију, стандард и ветеране СЈР МО именована за контакт-особе Канцеларије за људска и мањинска права из Министарства одбране за примену *Стратегије превенције и заштите од дискриминације за период од 2014. до 2018. године*, као и истоименог акционог плана. Наведена лица су у организацији Канцеларије за људска и мањинска права и Канцеларије Високог комесара УН за људска права (ОНСНР) завршила напредну обуку за контакт-особе који су реализатори мера у Акционом плану за праћење Стратегије превенције и заштите од дискриминације, 16. децембра 2016. године у Палати Србија у Београду.

Такође, једно лице из Института за стратегијска истраживања СПО именовано је за контакт-особу из Министарства одбране за питања родне равноправности и сарадњу са Координационим телом за родну равноправност ради спровођења активности из *Акционог плана за спровођење Националне стратегије за родну равноправност за период од 2016. до 2020. године*.

Реализовано је учешће представника МО и ВС на конференцији под називом: „Свеобухватни приступ борби против насиља над женама“, 25. новембра 2016. године у Дому Народне скупштине, у организацији Заштитника грађана и Одбора за људска и мањинска права Народне скупштине Републике Србије, као и учешће државног секретара, овлашћеног лица за обављање послова саветнице за родну равноправност министра и руководиоца Аналитичке групе МО и ВС на свечаном затварању курса „Тренинг тренера из области родне равноправности“, које је одржано 15. децембра 2016. године, у организацији Центра за мировне операције ЗОК ГШ ВС.

У оквиру сарадње Министарства одбране са Агенцијом Уједињених нација UN Women реализовано је, од 31. јула до 4. августа 2016. године, учешће два лица из Управе за буџет СБиФ и Института за стратегијска истраживања СПО на радионици о планирању трошкова за реализацију НАП-а за спровођење Резолуције СБ УН 1325, која је одржана у Краљевини Јордан.

Програм Уједињених нација за развој/Центар за контролу малокалибарског оружја и лаког наоружања у Југоисточној Европи (у даљем тексту: UNDP/SEESAC), је у извештајном периоду завршио реализацију пројекта UNDP/SEESAC: „Јачање регионалне сарадње у области интеграције родне перспективе у реформу сектора безбедности на Западном Балкану“, у региону Западног Балкана. Због завршетка тог пројекта крајем 2015. године, предвиђене адаптације мокрих чворова у згради Војне гимназије, као и у згради Интерната, нису реализоване у задатом временском року.

Ипак, у извештајном периоду одржано је више регионалних састанака, едукација и сл. које је подржао UNDP/SEESAC, у којима су учествовали и представници МО и ВС. Илустрације ради, више припадника МО, укључујући и министра одбране, учествовало је на регионалној конференцији „Јачање регионалне сарадње у области увођења родне перспективе у реформу сектора безбедности на западном Балкану“, коју је организовао UNDP/SEESAC, 15. јуна 2016. године, у Београду.

Такође, уз подршку UNDP/SEESAC урађен и промовисан *Приручник за обуке из области родне равноправности у МО и ВС*, који је као такав јединствен документ из ове области у региону и промовисан је у Дому Војске Србије 15. септембра 2016. године.

Реализована су два семинара из области родне равноправности за ученике и наставнике Војне гимназије, у априлу 2016. године, у организацији Војне академије и Канцеларије UNDP/SEESAC у Београду, као и студијска посета две припаднице Министарства одбране Шведском Универзитету одбране, од 20. до 22. априла 2016. године у Еншепингу (Краљевина Шведска), у организацији Канцеларије UNDP/SEESAC у Београду.

У погледу извештавања о учешћу жена у МнОп, од јула до децембра 2016. са пројекцијом за период до јуна 2017. године, Центар за мировне операције ЗОК ГШ ВС је доставио податке да је у том периоду упућено укупно **39 жена у МнОп** (по мисијама: MINUSCA – 25, UNIFIL – 9, MONUSCO – 3 и UNFICYP – 2).

У извештајном периоду није било случајева кршења људских права, а посебно људских права жена и деце у мултинационалним операцијама у којима су учествовали припадници и припаднице МО и ВС.

6. ЗАШТИТА - коришћење инструмената правне заштите жена

У погледу нормативне заштите и унапређења положаја жена запослених у МО и ВС, Правна управа Секретаријата МО је известила да у разматраном периоду нису донети нови нормативни акти којима се уређује материја везана за мере родне равноправности и заштите жена у МО и ВС.

У МО и ВС редовно се прикупљају и прате подаци у вези с родном дискриминацијом, притужбама на злостављање на раду и исходима ових притужби. Потребне жена и девојака у МО и ВС, посебно међу рањивим групама (самохране мајке, инвалиди, избеглице, интерно расељена лица итд.) сагледавају се кроз посебне програме подршке, који су у надлежности Сектора за људске ресурсе Министарства одбране.

Управа за традицију, стандард и ветеране СЈР је известила да је спроведена родна анализа из надлежности те управе, закључно са децембром 2016. године, ради оцене напретка у примени Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација у области делотворне заштите жена. У вези са наведеним, указано је да у првој половини 2016. године није било пријављених и процесуираних случајева мобинга, насиља и дискриминација жена у организацијским јединицама МО и ВС. У другој половини 2016. године, евидентирани су следећи случајеви:

- у јединицама КЗО, у извештајном периоду, пријављен је и процесуиран један случај мобинга над женама. Након достављања поднеска за заштиту од злостављања на раду извршен је поступак посредовања и закључен је Споразум о извршеном посредовању у поступку за заштиту од злостављања, а особа женског пола која је сматрала да је изложена злостављању повукла је свој захтев за покретање судског поступка;
- у Дирекцији за услуге стандарда Управе за општу логику Сектора за материјалне ресурсе пријављен је један случај злостављања на раду. Поступак је обустављен након што је подносилац пријаве доставио изјаву да одустаје од даљег вођења поступка, о чему је сачињена службена забелешка;
- у војној установи „Дедиње“, пријављен је такође један случај злостављања на раду на основу чега је поднета тужба Вишем суду у Београду. У овом предмету рочиште је заказано за март месец 2017. године, а наведени суд је као оквирни рок за завршетак поступка одредио две године.

Такође, указујемо да је Управа за традицију, стандард и ветеране СЈР доставила податак да су се остале организационе јединице МО и ВС изјасниле да у њиховим саставима није било пријављених случајева ове врсте.

По питању заступљености жена у МО и ВС у синдикалним и струковним организацијама и заступљеност жена у МО и ВС на руководећим позицијама у синдикалним и струковним организацијама, Управа за традицију, стандард и ветеране СЈР се изјаснила да од 2015. године (*Закон о изменама и допунама Закона о Војсци Србије*, „Службени гласник РС”, број 10/15) ово питање није у надлежности поменуте управе, већ у надлежности Управе за људске ресурсе (Ј-1) Генералштаба Војске Србије, која је одређена за координатора између послодавца и синдиката.

На захтев Канцеларије за људска и мањинска права, Министарство одбране је сачинило прилог за *Извештај о примени препорука број 17 и 23 Комитета за елиминисање дискриминације жена*, на основу резултата спровођења НАП-а, из надлежности МО и ВС у вези са спровођењем НАП-а.

У извештајном периоду у МО и ВС реализоване су информативне и промотивне активности, како би шири јавност била обавештена о доприносу који жене пружају у изградњи мира, заштити жена од дискриминације и родно заснованог насиља, промовисању ненасилног решавања сукоба, људских права и родне равноправности. Посебно истичемо да је, на основу закључака са 5. седнице Колегијума министра одбране, одржаног 15.09.2016. године, израђен предлога мера за превенцију сваког облика насиља и дискриминације у организационим саставима МО и ВС и у породицама професионалних припадника ВС достављеног СЈР.

7. ЕДУКАЦИЈА – образовање и усавршавање припадника МО и ВС у духу Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација

Као и претходних година, највећи број активности у спровођењу НАП-а у МО и ВС у 2016. години реализован је у области едукације. Према исцрпном извештају Управе за обуку и доктрину (Ј-7) Генералштаба Војске Србије, достављеном Аналитичкој групи МО и ВС, са прегледом реализације тема из области родне равноправности у МО и ВС у 2016. години на чак 37 страна, у том периоду у организацијским јединицама МО и ВС је **обучено укупно 5.060 лица кроз реализацију 168 наставних часова**. Носиоци ових активности, углавном су били чланови и чланице Аналитичке групе МО и ВС, али ту улогу све више преузимају инструктори и инструкторке за родну равноправност и организацијске јединице МО и ВС на и на тај начин се врши уродњавање процеса едукације, што је и био један од циљева спровођења НАП-а у МО и ВС.

Инструкцијом за обуку запослених у Министарству одбране и Војсци Србије у 2016. години, између осталог, се наводи следеће: У планове и програме обуке, на свим нивоима, уградити садржаје из Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација. Наведеном Инструкцијом, као и *Директивом за обуку у Војсци Србије у 2016. години* у прегледу реализације обавезних тема за обуку уврштена је тема „Родно одговорно буџетирање“. На основу наведених докумената, Управа за стратегијско планирање СПО је у 2016. години била носилац израде материјала за обуке запослених у МО и ВС о родно одговорном буџетирању у 2016. години, које је доставила Управи за обуку и доктрину (Ј-7) Генералштаба Војске Србије, а она проследила свим организацијским јединицама МО и ВС на даљу надлежност.

Наведене материјале је израдила и обуке непосредно реализовала у девет организацијских јединица МО и ВС руководилац Аналитичке групе МО и ВС из Управа за стратегијско планирање СПО, по следећем:

- за припаднике Генералштаба Војске Србије, 4. фебруара 2016. године, на Бањици, у складу са *Планом обуке професионалних припадника ГШ ВС у 2016. години*;
- за припаднике Команде РВ и ПВО, 4. марта 2016. године у згради Команде РВ и ПВО у Земуну;
- за припаднике Управе за стратегијско планирање СПО, 14. марта 2016. године у поменутој управи;
- за припаднике Управе за традицију, стандард и ветеране СЈР, 15. марта 2016. године у поменутој управи;
- за припаднике Првог центра ВБА, 23. марта 2016. године у сали за састанке у Сектору за материјалне ресурсе;
- за припаднике ВОА, 28. јуна 2016. године у тој агенцији;
- за припаднике у Института за стратегијска истраживања Сектора за политику одбране, 30. јуна 2016. Године у оквиру тог института на Бањици;
- за припаднике Управе за обавезе одбране СЈР, 18. октобра 2016. Године, у сали за састанке Сектора за материјалне ресурсе МО;
- за припаднике Управе за кадрове СЈР, 2. децембра 2016. године у учионици Комплекса зграда МО 5.

Поред тога, тема „Родно одговорно буџетирање“ је била предмет обуке запослених и у: Сектору за буџет и финансије, 24. фебруара 2016. године; Сектору за материјалне ресурсе, 9. јуна 2016. и 08.12.2016. године; Управи за односе са јавношћу 04.02.2016. године; као и

Команди КоВ-а; Команди за обуку, на свим нивоима, Гарди, у складу са плановима и програмима обуке за 2016. годину, у више различитих термина итд.

Поред обавезне теме дефинисане Инструкцијом за обуку запослених, у МО и ВС реализоване су и следеће теме: „Родна перспектива у сектору безбедности“ у Управи за обавезе одбране СЈР, која је реализована у априлу 2016. године од стране припаднице те управе и чланице Аналитичке групе МО и ВС.

На Војној академији реализована је обука запослених на следеће теме: „Спровођење НАП за примену Резолуције 1325 СБ УН – жене, мир и безбедност у РС“ 19.05.2016. године и „Увођење родне перспективе у војно образовање“ 19.10.2016. године, коју је реализовала чланица Аналитичке групе и професорка на Војној академији.

Сектор за буџет и финансије је реализовао родно осетљиве тематске садржаје у оквиру „Курса за јавне финансије у систему одбране“ 18.04.2016. године; затим обуке запослених на тему „Родна равноправност у систему одбране (достигнућа и перспективе)“ Презентовање достигнућа у спровођењу НАП-а за примену Резолуције СБ УН 1325 у МО и ВС и перспектива предвиђених Националном стратегијом за родну равноправност за период од 2016. до 2020. године; које су реализоване 2. децембра 2016. године.

Поред наведеног, у Одељењу за цивилно-војну сарадњу (Ј-9) ГШ ВС реализована је обука на тему: „Питање родне равноправности у Војсци Србије“ 9. новембра 2016. године; затим теме попут: „Универзални механизми за успостављање родне равноправности“, 22. јануара 2016. године и „Заштита жена од насиља заснованог на полној припадности“ 15. новембра 2016. године и „Европски стандарди у области родне равноправности“, 11. октобра 2016. године у подчињеним саставима Команде КоВ-а; тема „Национално акциони план“ 11. фебруара 2016. године, која је реализована у Управи Војне полиције ГШ ВС од стране припаднице те управе и чланице Аналитичке групе МО и ВС, као и тема „Родна равноправност у систему одбране“, коју је 12. маја 2016. године, реализовала припадница Команде РВ и ПВО, реализација обуке у подчињеним саставима Речне флотиле на тему: „Милунка Савић“ и „Превенција менталних поремећаја као последица сексуалног искоришћавања и злостављања“ које су реализоване од 16. марта до 08. новембра 2016. године, док су теме „Родни стереотипи и предрасуде као узрок дискриминације“ и „Улога жена у изградњи мира и пост-конфликтном опоравку земље“ реализоване у више подчињених састава Команде РВ и ПВО у периоду од маја до децембра 2016. године, у Команди за обуку реализована је тема: „Брига и рад са људима“ 26. фебруара 2016. године итд.

Посебну пажњу завређује реализација теме у 2016. години: „*Род у мировним операцијама*“ која се изводи у склопу редовних припрема и обуке кандидата за учешће у мултинационалним операцијама (МнОп) у Центру за мировне операције ЗОК ГШ ВС. Тема је реализована у трајању од једног наставног часа, а њоме је у 2016. години укупно било обухваћено 647 лица (од којих 576 мушкараца и 71 жена).

У Центру за мировне операције ЗОК ГШ ВС реализован је и курс на тему: *Заштита цивила и род у МнОп*, на којем је обучено 33 лица и то: 4 припадника оружаних снага Велике Британије, 2 припадника МУП-а, 23 припадника Војске Србије и 4 студента са Универзитета у Београду. Курс је реализован у периоду од 29.02. до 04.03.2016. године и за реализацију курса утрошено је 19.580,00 динара, а полазници су оспособљени за примену стандарда УН који се тичу заштите цивила и родне равноправности у МнОп. У оквиру курса „Заштита цивила и род у мултинационалним операцијама“, у Центру за мировне операције ЗОК ГШ ВС је 3. марта 2016. године, била обухваћена и тема: „Заштита деце“, која је реализована од стране припадника Управе за обуку и доктрину (Ј-7) ГШ ВС и члана Аналитичке групе МО и ВС. Укупно је до сада на овом курсу обучено 680 лица.

Поред наведеног, реализован је и курс у Центру за мировне операције ЗОК ГШ ВС под називом: *Тренинг за тренере за родну равноправност*, у сарадњи са UNDP/SEESAC и представницима МО и ОС региона Македоније, Црне Горе и БиХ, 9. и 12. децембра 2016. године и од 14. децембра до 20. децембра 2016. године.

8. МЕДИЈИ – пружање медијске подршке циљевима НАП-а

Управа за односе са јавношћу МО, у чијем саставу је Медија центра „Одбрана”, који издаје штампано гласило „Одбрана”, редовно информисе интерну јавност о спровођењу НАП-а. Такође, Управа за односе са јавношћу реализује медијске кампање за пријем кадета/кадеткиња на Војну академију, Медицински факултет Војномедицинске академије, у Војну гимназију и Средњу војну школу и у професионалну војну службу и промовише активности које се односе на родну равноправност.

Управа за односе са јавношћу путем сајта Министарства одбране и листа „Одбрана” редовно промовише публикације и резултате истраживања у вези с родном равноправношћу и извештава о реализацији међународних посета, конференција и научних скупова на националном и међународном нивоу. На пример, на сајту МО и у магазину „Одбрана” промовисан је рад и активности чланова и чланица Политичког савета и Мултисекторског координационог тела из састава МО и ВС, затим овлашћеног лица за обављање послова саветнице за родну равноправност министра одбране и „особа од поверења” у МО и ВС. Извештаји Аналитичке групе МО и ВС и Политичког савета такође се редовно објављују на сајту Министарству одбране и доступни су на увид широј јавности.

ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕДЛОЗИ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА НАП-а

На основу анализе спровођења Плана активности МО и ВС за спровођење НАП-а у 2016. години, усвојени су следећи:

Закључци:

1. На предлог Министарства одбране, Влада Републике Србије донела је Одлуку 05 број 02-13886/2015 од 25. децембра 2015. године о образовању Радне групе за израду Националног акционог плана (2016-2020), која је објављена у „Службеном гласнику РС“ бр. 109/15 (у даљем тексту: Радна група Владе). Стога, спровођење активности из надлежности МО и ВС на примени Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација – Жене, мир и безбедност у Републици Србији у 2016. години, тежишно се односило на пружање стручне и административно-техничке подршке Радној групи Владе за израду новог НАП-а.
2. Израда новог документа је била веома комплексна и захтевала је усклађивање ставова и интереса великог броја актера: представника органа државне управе и локалне самоуправе, академске заједнице, организација цивилног друштва, медија и др., с обзиром на то да је кључна оријентација у изради плана била на *локализацији* примене Резолуције 1325 СБ УН у Републике Србији, што представља значајан допринос даљој демократизацији друштва.
3. У МО и ВС се примена Резолуције 1325 СБ УН у 2016. години одвијала као ванпланска активност због израде новог плана, чије се усвајање ускоро очекује.
4. У МО и ВС редовно функционишу формирана институционална тела и механизми родне равноправности, предвиђени НАП-ом, осим родних саветника/саветница у мултинационалним операцијама.
5. Дошло до повећања укупне заступљености жена у МО и ВС у 2016. години (19,90%) за 019% у односу на показатеље у 2015. години (19,71%). Наведено повећање заступљености жена је остварено у категоријама официра, подофицира и цивилних

лица, уз истовремено, благо смањење њихове заступљености у категорији професионалних војника.

6. Подаци родне анализе показују и да је повећана заступљеност жена на руководећим/командним позицијама у МО и ВС у 2016. години (18,15%) за 0,75% у односу на показатеље у 2015. години (17,40%) у односу на укупан број жена запослених у МО и ВС, од тога највише на средњим руководећим позицијама.
7. Заступљеност жена у мултинационалним операцијама у 2015. години износи 10,06% од укупног броја припадника МО и ВС ангажованих у мултинационалним операцијама, што је добар показатељ у односу на показатеље развијених земаља у свету.
8. Највећи број активности у 2016. години у МО и ВС је реализован у области едукације, са великим бројем разноврсних садржаја из области родне равноправности, док се обавезна тема за едукацију запослених у МО и ВС у 2016. години односила на родно одговорно буџетирање. Наведеним едукацијама у организацијским јединицама МО и ВС је обучено укупно 5.060 лица, кроз реализацију 168 наставних часова.
9. Остварена је значајна сарадња Министарства одбране у изради и јавним консултацијама о садржају новог документа са надлежним органима државне управе, комисијом и одборима Народне скупштине Републике Србије и Аутономне покрајине Војводина, Повереником за заштиту равноправности, Заштитником грађана, организацијама цивилног друштва, академском заједницом, медијима, као и са међународним организацијама, од којих се посебно издваја Мисија ОЕБС-а у Србији.

Предлози:

- Усвојити, у што краћем року, НАП за примену Резолуције 1325 СБ УН у Републици Србији (2017-2020) и отпочети његову примену у 2017. години у сарадњи припадника МО и ВС са представницима органа државне управе и локалне самоуправе, организацијама цивилног друштва, академском заједницом, медијима и заинтересованим међународним организацијама, са тежиштем на локалном нивоу.
- Образовати сва предвиђена институционална тела и механизме за спровођење НАП-а у МО и ВС и учинити ефикаснијим и оперативнијим и ојачати их формирањем Групе за родну равноправност у Сектору за људске ресурсе МО и израдом софтвера за аутоматску обраду података за родну анализу.
- Наставити са испитивањима у фокус групама јер се показало је то веома користна техника за даљи рад Аналитичке групе МО и ВС и у наредном периоду техником испитивања обухватити лица са дужим радним стажом у МО и ВС и то из категорија ПВЛ и ЦЛ запослених у МО и ВС.
- Унапредити материјални статус запослених у МО и ВС и разрадити програме подршке запосленима, који подразумевају мере за боље усклађивање приватног и пословног живота (нпр. увођење тзв. клизног радног времена, увођење СОС телефона за запослене, изградња вртића за децу запослених и сл.).
- Активно партиципирати у свим активностима међународне сарадње који могу допринети афирмацији домаћих искустава и сагледавању добрих пракси страних земаља у примени Резолуције 1325 СБ УН.

АНАЛИТИЧКА ГРУПА МИНИСТАРСТВА ОДБРАНЕ И ВОЈСКЕ СРБИЈЕ